

Talde espezifikoen giza eskubideak

**Arartekoaren Europako eta Nazioarteko
Gaien Bulegoa
2021eko urria**

**www.ararteko.eus
international@ararteko.eus**

TALDE ESPEZIFIKOEN GIZA ESKUBIDEAK

Bereizketarik gabeko pertsona guztiak giza eskubide berberak babesten dituzte. Hala ere, denboran zehar egiaztatu da pertsona jakin batzuek, beren ezaugarriengatik gizarteak ezartzen dizkien oztopoen ondorioz, zailtasun handiagoak dituztela beren eskubideak eskuratzeko eta baliatzeko. Horregatik, bereziki pertsona-talde jakin batzuentzako giza eskubideen nazioarteko itun batzuk sortu dira. Itun horiek, dagoeneko ezagunak diren giza eskubideak aitortzeaz gain, xede dituzten taldeen diskriminazio- eta desabantaila-egoera berezia hartzen dute kontuan, eta beste eskubide eta mekanismo batzuk ezartzen dituzte desabantaila horiei aurre egiteko.

Emakumeak

Emakumeen giza eskubideen babesak nazioarteko bi itun ditu. Honako hau da lehenengoa: [Emakumeen aurkako diskriminazio-modu guztiak ezabatzeari buruzko Nazio Batuen Konbentzioa](#), 1979koa. Konbentzio horrek neurri zehatzak hartzera behartzen ditu estatuak, hainbat eskubide baliatzean emakumeen aurkako diskriminazioa ezabatzeko, eta hura ikuskatzeko [batzorde](#) bat du (ikus gehiago, hemen: "Zure giza eskubideen bermeak"). Espainiak 1983an berretsi zuen. Honako hau da beste ituna, berriagoa: [Genero-indarkeria eta etxeko indarkeria prebenitzeari eta horien kontra borrokatzeari buruzko Europako Kontseiluaren Hitzarmena](#), Istanbulgo Hitzarmena izenarekin ezaguna. 2011n egin zen, eta Espainiak 2014an berretsi zuen. Emakumeen aurkako indarkeria matxistaren kontra herrialdeek hartu beharreko neurriak aztertzen ditu berariaz, eta indarkeria hori jasaten duten biktimei laguntzen die, baita haien seme-alabei ere. Itun honek adituen [batzorde](#) bat ere eratu du, estatuak hura betetzen dutela kontrolatzeko.

Haurrak eta nerabeak

1989ko [Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Konbentzioak](#), Espainiak 1990ean berretsia, 18 urte baino gutxiagoko adingabeen giza eskubideak babesten ditu, eta behar duten babes berezia ematen die. Haren funtsezko elementuak honako hauek dira: alde batetik, agintaritza publiko batek 18tik beherako pertsona bati eragin diezaiokeen edozein erabakitan, adingabearen interes gorena lehentasunez kontuan hartzeko betebeharra; bestetik, haurrek eta nerabeek, eragiten dieten gai guztietan, entzunak izateko eta beren iritzia kontuan hartzeko duten eskubidea. Aurreko kasuetan bezala, adituen [batzorde](#) honek itun hori betetzen dela ikuskatuko du, munduko herrialde guztiek –batek izan ezik– berretsi dutena. European ere bada [Lanzaroteko Konbentzioa](#) izenarekin ezagutzen dena, haurrak eta nerabeak esplotazio eta abusu sexualetik babesteko. 2007an egin zen, eta Espainiak 2010ean berretsi zuen.

Desgaitasunen bat duten pertsonak

[Desgaitasunen bat duten Pertsonen Eskubideei buruzko Nazio Batuen Konbentzioak](#) (2006koa) honako hauek babesten ditu: eremu fisikoan, mentalean, intelektualean edo sentsozialean aniztasun funtzionalagatik dituzten oztopoengatik gizartean erabat eta berdintasun-baldintzetan parte hartu ezin duten pertsona guztien eskubideak. Konbentzioak beharrezkoak diren neurriak hartzera behartzen ditu herrialdeak, pertsona horiek beren giza eskubide guztiak erabat baliatu ahal ditzaten. Funtsezko kontzeptuetako bat arrazoizko egokitzapenak dira, hau da, desgaitasuna duen pertsona batek bere giza eskubideak berdintasun-baldintzetan baliatu ahal izateko behar dituen egokitzapen bereziak. Herrialdeetako agintari publikoek egokitzapen horiek egiteko betebeharra dute, beharrezkoak direnean. Espainiak 2007an berretsi zuen konbentzio hori, eta badu ikuskatzeko [batzorde bat](#) ere.

Arraza-, etnia-, nazio edo hizkuntza-gutxiengoak

[Arraza-diskriminazioko forma guztiak ezabatzeari buruzko Nazio Batuen Hitzarmenak](#) (1965ekoa) hitzarmen hori berresten duten herrialdeak behartzen ditu arraza-diskriminazioaren aurkako neurri espezifikoak hartzera eta talde etniko, arraza edo nazioko pertsonen giza eskubideak bermatzera, berdintasun-baldintzetan; gainera, arreta berezia jarriko da pertsona horiei tradizioz ukatu zaizkien eskubideetan. Espainiak 1969an berretsi zuen, eta badu ituna betetzen dela ikuskatzen duen [batzorde bat](#) ere. Europan, gainera, honako hauek ere daude: [Gutxiengo Nazionalak Babesteko Hitzarmen Esparrua](#) eta [Eskualdeetako edo Eremu Urriko Hizkuntzen Europako Gutuna](#). Horiek betetze direla ikuskatzeko aditu-batzordeak ere dituzte ([hemen](#) Gutxiengo nazionalerako batzordea eta [hemen](#) Eskualdeetako edo eremu urriko hizkuntzen batzordea). Espainiak 1998an eta 2001ean berretsi zituen, hurrenez hurren.

Beste zenbait itun

Nazio Batuetan badira beste itun batzuk, eta egoera jakin batzuetan edo pertsona jakin batzuei giza eskubideak bermatzea dute xede. Hauei buruzko hitzarmenak dira: [torturaren aurkakoa](#), [desagertze behartuen aurkakoa](#) eta [migratzaileen eta haien familien eskubideak](#). Haiei buruz gehiago ikasi dezakezu [hemen](#).